

ПРОГРАМА КОМПЛЕКСНОГО ДЕРЖАВНОГО ЕКЗАМЕНУ

Освітній рівень: магістр

Спеціальність: 081 Право

Спеціалізація: 02 «Корпоративне право»

КОРПОРАТИВНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

Корпоративне право як правовий інститут. Поняття та предмет корпоративного права

Поняття корпоративного права та його ознаки. Корпоративні правовідносини як предмет корпоративного права. Метод корпоративного права. Характеристика джерел корпоративного права. Тенденції розвитку корпоративного права в Україні.

Правовий статус окремих видів корпоративних юридичних осіб

Поняття корпоративних юридичних осіб, їх ознаки та види. Правовий статус господарських товариств: господарські товариства – об'єднання капіталів; господарські товариства – об'єднання осіб. Особливості правового статусу товариства однієї особи. Правовий статус виробничих та споживчих кооперативів. Інші форми корпоративних юридичних осіб, встановлені законом.

Виникнення корпоративних юридичних осіб

Юридичний склад, що є підставою виникнення корпоративних юридичних осіб. Засновники корпоративних юридичних осіб. Відмінність понять «засновник» та «учасник». Рішення засновників (-ка) про створення корпоративної юридичної особи. Договір засновників про спільну діяльність по створенню корпоративної юридичної особи. Установчі документи корпоративних юридичних осіб. Державна реєстрація корпоративних юридичних осіб.

Припинення корпоративних юридичних осіб

Поняття та способи припинення корпоративних юридичних осіб. Поняття, підстави та порядок ліквідації корпоративних юридичних осіб. Банкрутство корпоративних юридичних осіб. Припинення корпоративних юридичних осіб шляхом правонаступництва: порядок та способи.

Правовий режим майна корпоративних юридичних осіб

Склад та правовий режим майна корпоративних юридичних осіб. Поняття, функції та формування статутного (складеного) капіталу корпоративних юридичних осіб. Збільшення та зменшення статутного (складеного капіталу). Порядок внесення засновниками внесків до статутного (складеного) капіталу: грошових коштів, нерухомого чи рухомого майна,

майнові права інтелектуальної власності, майнові права, корпоративні права інших юридичних осіб. Порядок оцінки внесків засновників у формі нерухомого і рухомого майна, прав інтелектуальної власності, майнових прав. Особливості правового режиму майна виробничих і споживчих кооперативів.

Поняття корпоративних прав та їх зміст

Поняття та правова природа корпоративних прав учасників. Класифікація корпоративних прав. Право на участь в управлінні корпоративною юридичною особою. Право на отримання інформації про діяльність корпоративної юридичної особи. Право на отримання прибутку. Виплата дивідендів в акціонерних товариствах. Право на відчуження акцій, частки в статутному (складеному) капіталі. Право на вихід з товариства в установленому законом порядку. Право на одержання частки активів при ліквідації товариства. Специфіка корпоративних прав членів виробничих та споживчих кооперативів.

Оборотоздатність корпоративних прав

Поняття оборотоздатності корпоративних прав. Купівля-продаж корпоративних прав. Договір дарування корпоративних прав. Момент переходу права власності під час купівлі-продажу акцій, часток в статутному капіталі, паїв тощо. Спадкування корпоративних прав. Передача корпоративних прав в заставу.

Припинення корпоративних правовідносин між корпоративною юридичною особою та її учасниками

Характеристика підстав припинення корпоративних правовідносин між корпоративною юридичною особою та її учасниками. Право учасників на вихід та порядок виходу з корпоративної юридичної особи. Виключення та вибуття учасників з корпоративної юридичної особи. Припинення корпоративних відносин шляхом відчуження учасником товариства акцій, частки в статутного (складеному) капіталі. Особливості виходу членів з виробничих та споживчих кооперативів.

Корпоративне управління

Загальні принципи корпоративного управління. Поняття корпоративного управління та його принципи. Поняття та види корпоративного контролю. Вищий орган управління корпоративної юридичної особи. Вибірні органи управління корпоративною юридичною особою. Контроль за діяльністю органів управління корпоративною юридичною особою. Особливості управління повними та командитними товариствами.

Корпоративні конфлікти: їх причини та наслідки

Поняття корпоративного конфлікту. Сучасні механізми встановлення контролю над корпораціями. Поглинання корпорацій. Рейдерство. Методики застосування «корпоративного шантажу» («грінмейл»). Засоби захисту прав акціонерів під час захоплення акціонерних товариств. Досвід зарубіжних країн при вирішенні корпоративних конфліктів.

Захист прав учасників корпорацій

Основні механізми захисту прав учасників корпоративних юридичних осіб. Судові форми захисту прав учасників корпорацій. Позасудові форми захисту прав учасників корпорацій. Корпоративні спори та їх вирішення.

ОХОРОНА І ЗАХИСТ КОРПОРАТИВНИХ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ

Теоретичні підходи до розуміння поняття захисту корпоративних прав

Основні підходи у питанні визначення природи захисту суб'єктивного права. Ознаки категорії захисту прав учасників корпорацій. Концепції розуміння права на захист.

Загальнотеоретичні підходи до поняття «право на захист» і «захист прав».

Співвідношення понять “охорона” та “захист” корпоративних прав.

Реалізація охоронних механізмів на етапі створення та подальшої діяльності корпорації.

Категоріальне визначення та сутність форм захисту корпоративних прав

Співвідношення понять «способи», «засоби» та «форми» захисту суб'єктивних прав. Наукові погляди на визначення форм захисту суб'єктивних прав.

Характеристика загальноприйнятих класифікацій форм захисту.

Поняття та види форм захисту корпоративних прав. Встановлення розуміння форм захисту як зовнішньої характеристики того, яким саме чином реалізується той чи інший спосіб захисту порушених, невизнаних чи оспорюваних прав, в тому числі і прав учасників корпорації. Поділ форм захисту корпоративних прав в залежності від суб'єкта захисту на юрисдикційну (судову та позасудову) та неюрисдикційну (самозахист).

Визначення критеріїв вибору оптимальної форми захисту прав учасників корпорації.

Неюрисдикційна форма захисту корпоративних прав. Інструментарій реалізації

Законодавче визначення та доктринальне розуміння категорії самозахисту. Характерні ознаки неюрисдикційної форми захисту.

Специфіка реалізації самозахисту при вирішенні корпоративних конфліктів. Порушення, невизнання чи оспорювання корпоративних прав, а також реальна загроза такого порушення як підстави для застосування самозахисту учасниками корпорацій.

Новели законодавства щодо розширення механізмів захисту учасниками товариств своїх корпоративних прав в позасудовій формі.

Практичне застосування засобів захисту корпоративних прав в неюрисдикційній формі: заяви, клопотання, скарги, договору чи бюлетеня для голосування на загальних зборах товариства.

Юрисдикційна форма захисту корпоративних прав. Вирішення корпоративних конфліктів за рішенням суду

Захист прав із участі в корпорації у судовому порядку.

Поняття та межі корпоративного спору. Розширення компетенції господарських судів щодо вирішення спорів між господарським товариством та його посадовою особою (у тому числі посадовою особою, повноваження якої припинені) про відшкодування збитків, завданих такою посадовою особою господарському товариству її діями (бездіяльністю).

Проблематика підвідомчості корпоративних спорів. Визначення

підсудності корпоративних справ.

Форма і зміст позовної вимоги про захист порушеного, невизнаного чи оспорюваного корпоративного права. Механізм непрямого (похідного) позову як ефективний засіб оптимізації процесу врегулювання конфлікту. Сучасний погляд судових інстанцій на нетрадиційні для господарського процесу засоби захисту.

Теоретичні підходи до розуміння поняття способів захисту корпоративних прав

Основні підходи у питанні визначення природи способів захисту суб'єктивного права. Ознаки способів захисту прав учасників корпорацій. Проблематика структуризації способів захисту корпоративних прав в межах конкретної форми захисту.

Критерії визначення оптимального способу захисту прав учасників корпорації. Комплексність застосування способів захисту як характерна ознака механізму припинення порушення корпоративних прав чи їх відновлення.

Сутність, види та порядок реалізації способів захисту корпоративного інтересу. Визнання права як способу захисту інтересів учасників корпоративних правовідносин.

Співвідношення понять “способи” та “засоби” захисту. Правова природа та порядок застосування засобів захисту як інструментарію з реалізації способів захисту корпоративних прав. Розгляд основних вимог до форми позовної заяви, претензії, заяв та скарги.

Види та особливості класифікації способів захисту корпоративних прав

Проблематика співвідношення універсальних способів захисту суб'єктивних цивільних прав та спеціальних, передбачених корпоративним законодавством.

Характеристика загальних способів захисту, передбачених Цивільним кодексом України. Вузькокорпоративні способи захисту прав учасників корпорацій.

Питання вичерпності переліку способів захисту корпоративних прав. Концепції вузького і широкого тлумачення переліку способів захисту прав учасників товариств. Актуальний погляд судової практики на дану проблематику.

Класифікація способів захисту за предметом та методом захисту, видом порушеного права, за критерієм результату на який розраховано їх застосування, залежно від правового статусу суб'єкта захисту тощо.

Поділ способів захисту за критерієм форми на юрисдикційні та неюрисдикційні способи захисту прав учасників корпорації.

Способи неюрисдикційної форми захисту корпоративних прав

Загальна характеристика способів неюрисдикційної форми захисту.

Порушення, невизнання чи оспорювання корпоративних прав, а також реальна загроза такого порушення як підстави для застосування самозахисту учасниками корпорацій.

Поняття способів самозахисту корпоративних прав, особливості застосування.

Основні позасудові способи захисту корпоративних прав. Набуття власником привілейованих акцій права голосу по питаннях повістки дня. Виключення учасника з товариства, проблематика порядку реалізації. Вимога про викуп акцій товариством, іншими учасниками, мажоритаріями. Вихід учасника з товариства як спосіб самозахисту.

Способи судової форми захисту прав учасників корпорації

Способи захисту, застосування яких підтверджує або посвідчує право, змінює або припиняє правовідношення. Підстави та порядок ефективного застосування визнання права на акцію (частку) як способу захисту корпоративних прав. Проблематика співвідношення зобов'язального характеру примусового виконання обов'язку в натурі як способу захисту та правової природи корпоративних правовідносин. Присудження до виконання корпорацією обов'язків з виплати учаснику (члену) дивідендів, кооперативних виплат та виплат на паї, вартості частки (паю) при виході з товариства (кооперативу), ліквідаційної квоти як основа гарантій реалізації майнових прав учасника. Процедура захисту переважного права шляхом заявлення позовів про переведення прав та обов'язків покупця на частки (акції) товариства. Припинення правовідношення шляхом виключення учасника з товариства на підставі рішення суду: перспективи впровадження.

Способи захисту, застосування яких попереджує або припиняє порушення прав учасників корпорацій. Порядок та підстави реалізації вимоги про визнання неправомірною відмови депозитарної установи від внесення змін до системи депозитарного обліку. Заявлення позову про зобов'язання юридичної особи надати необхідний акціонеру (учаснику, члену) обсяг інформації. Порядок визнання рішень загальних зборів акціонерів (учасників) господарського товариства недійсними. Строки та суб'єкти оскарження рішень загальних зборів.

Способи захисту, застосування яких відновлює порушене право чи компенсує втрати, завдані у зв'язку з порушеним правом. Підстави для визнання значних правочинів товариства недійсними. Уповноважені суб'єкти на звернення. Коло осіб, заінтересованих у вчиненні товариством правочину. Порядок визнання правочинів із заінтересованістю недійсними. Можливість визнання договорів між акціонерами (учасниками) недійсними. Позови про усунення наслідків недійсних правочинів: межі та порядок реалізації. Відновлення становища, яке існувало до порушення за неможливості застосування реституції. Новели законодавства у порядку відшкодування товариству шкоди, завданої посадовими особами товариства або контролюючим учасником. Суб'єкти звернення з вимогами про відшкодування шкоди товариству. Предмет доказування під час розгляду даної групи позовів. Застосування такого способу захисту цивільних прав та інтересів, як відшкодування моральної шкоди, у правовідносинах, що виникають у зв'язку з вчиненням корпоративних правочинів.

Захист корпоративних прав Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку України, нотаріусом

Повноваження Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку України у сфері захисту корпоративних прав.

Порядок розгляду НКЦПФР скарг осіб про поновлення прав та захист

законних інтересів на ринку цінних паперів, порушених діями або бездіяльністю суб'єктів ринку цінних паперів, рішеннями державних органів, органів місцевого самоврядування, установ та посадових осіб.

Застосування НКЦПФР санкцій за правопорушення на ринку цінних паперів.

Звернення стягнення на корпоративні права за виконавчим написом нотаріуса: законодавче регулювання та порядок застосування. Особливості предмету застави

АКЦІОНЕРНЕ ПРАВО

Поняття акціонерних правовідносин. Історичний огляд розвитку акціонерного законодавства. Поняття акціонерного товариства. Порядок його заснування, капітал та цінні папери

Історія розвитку акціонерного права в країнах Західної Європи. Історія розвитку акціонерного права в США.

Розвиток акціонерного права України у складі Російської імперії (XIX – на поч. XX століть). Законодавство Австро-Угорської імперії, до складу якої входили західноукраїнські землі (в XIX – на поч. XX ст.) Акціонерне законодавство України у складі СРСР. Законодавство незалежної України (1991-2003 рр.). Введення в дію Цивільного та Господарського кодексів України - 1 січня 2004 р.

Поняття акціонерного законодавства. Законодавство, що регулювало діяльність АТ до набрання чинності Законом «Про акціонерні товариства» - далі ЗУАТ (Закон «Про господарські товариства», Цивільний та Господарський кодекси України). Загальна характеристика ЗУАТ (порівняльний аналіз). Вимоги Прикінцевих та перехідних положень ЗУАТ. Переведення акцій на бездокументарну форму існування. Характеристика Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про акціонерні товариства» щодо вдосконалення механізму діяльності акціонерних товариств» від 03.02.2011 року.

Поняття та ознаки акціонерного товариства як юридичної особи. Правовий статус АТ. Типи акціонерних товариств.

Створення акціонерного товариства. Установчі збори акціонерного товариства. **Оплата вартості акцій засновниками АТ та їх відповідальність за зобов'язаннями, що виникли до державної реєстрації товариства.**

Поняття та зміст статуту, як установчого документу акціонерного товариства. Статутний і власний капітал АТ: його збільшення/зменшення. Резервний капітал.

Акції товариства. Їх ціна, оплата та загальна характеристика особливостей обігу акцій.

Органи акціонерного товариства та їх посадові особи

Поняття та компетенція загальних зборів акціонерного товариства. Порядок денний загальних зборів та пропозиції до його порядку денного. Порядок проведення загальних зборів. Кворум зборів. Лічильна комісія. Позачергові загальні збори. Загальні збори акціонерів у формі заочного голосування. Особливості проведення ЗЗ товариством, що складається з однієї особи.

Наглядова рада АТ: компетенція, обрання членів та голови наглядової ради. Засідання наглядової ради. Комітети наглядової ради. Корпоративний секретар. Дострокове припинення повноважень членів наглядової ради.

Виконавчий орган АТ: засади діяльності. Колегіальний та одноосібний виконавчий орган. Припинення повноважень голови та членів виконавчого органу.

Вимоги до посадових осіб органів АТ. Відповідальність посадових осіб органів АТ.

Ревізійна комісія (ревізор). Аудитор. Перевірка фінансово-господарської діяльності АТ за результатами фінансового року. Спеціальна перевірка фінансово-господарської діяльності акціонерного товариства.

Правовий статус акціонера. Його права та обов'язки. Способи та межі здійснення корпоративних прав.

Правовий статус акціонера: його права та обов'язки. Права акціонерів – власників привілейованих акцій. Права акціонера - власника простих акцій. Захист прав акціонерів – працівників товариства.

Способи та межі здійснення корпоративних прав. Право брати участь в управлінні справами АТ; право на одержання дивідендів; право на одержання інформації про діяльність АТ. Право на одержання частини активів у разі ліквідації АТ.

Особливості обігу цінних паперів акціонерних товариств. Значні правочини та правочини щодо вчинення яких є заінтересованість.

Особливості обігу цінних паперів акціонерних товариств. Порядок відчуження акцій акціонерного товариства. Реалізація переважного права на придбання акцій. Придбання значного пакета акцій товариства. Придбання акцій товариства за наслідками придбання контрольного пакета акцій.

Викуп акціонерним товариством розміщених ним цінних паперів. Обмеження на викуп акціонерним товариством акцій. Порядок реалізації акціонерами права вимоги обов'язкового викупу акціонерним товариством належних їм акцій.

Значні правочини та правочини щодо вчинення яких є заінтересованість.

Охорона корпоративних прав акціонерів

Охорона прав акціонерів. Юрисдикційна та неюрисдикційна форма захисту корпоративних прав акціонера. Захист прав акціонерів АТ державними органами (посадовими особами). Охорона корпоративних прав: 1) Національною комісією з цінних паперів і фондового ринку; 2) Фондом державного майна; 3) Нотаріусом; 4) Антимонопольним комітетом України. Способи захисту прав акціонерів. Самозахист корпоративних прав акціонерів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Зеліско А.В. Підприємницькі юридичні особи приватного права як суб'єкти цивільних правовідносин: монографія. Івано-Франківськ, 2017. 445 с.
2. Корпоративне право України: підручник / [В.В. Луць, В.А. Васильєва, О.Р. Кібенко, І.В. Спасибо-Фатєєва]; за заг. ред. В.В. Луця. К.: Юрінком Інтер, 2010. 384 с.
3. Корпоративне право Польщі та України: монографія/ Васильєва В.А., Гербет Анджей, Ковалишин О.Р. [та ін.]; за ред. проф. В.А.Васильєвої. Івано-Франківськ, 2016. 377 с.
4. Корпоративне право Австрії та України: монографія / Васильєва В.А., Ковалишин О.Р., Вікторія Робертсон [та ін.]; за ред. проф. В.А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2015. 250 с.
5. Корпоративне управління: Навчальний посібник / [Довгань Л. Є., Пастухова В. В., Савчук Л. М.]. К. : Кондор, 2007. 174 с.
6. Корпоративне управління: Навч. посіб. / А. Д. Чернявський, В. В. Кобржицький. К.: МАУП, 2006. 208 с.
7. Корпоративне право: проблеми теорії та практики: монографія. За заг. ред. проф. В.А. Васильєвої. Івано-Франківськ, 2017. 612 с.
8. Крупка Ю.М. Науково-практичний коментар Закону України «Про господарські товариства». К.: Юрінком Інтер, 2008. 272 с.
9. Кучеренко І. М. Організаційно-правові форми юридичних осіб приватного права: монографія. К.: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України ДП «Юридичне видавництво «Аста», 2004. 328 с.
10. Махінчук В.М. Зняття корпоративної вуалі: монографія. Івано-Франківськ, 2017. 165 с.
11. Акціонерне право: навчальний посібник/ [Луць В. В., Сивий Р. Б., Яворська О. С. та ін.]; за заг. ред. В. В. Луця, О. Д. Крупчана. – К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2004. – 256 с.
12. Вінник О.М. Акціонерне право: Навчальний посібник / Вінник О. М., Щербина В. С. [За ред. В.С.Щербини]. К.: Атіка, 2000. 544с.
13. Вінник О.М. Публічні та приватні інтереси в господарських товариствах: проблеми правового забезпечення: монографія. К.: Атіка, 2003. – 352 с.
14. Вінник О.М. Науково-практичний коментар Закону України «Про акціонерні товариства». К.: Юрінком Інтер, 2009. – 312 с.
15. Вінник О. М. Господарське право: Курс лекцій, К.: Атіка, 2008. 624 с.
16. Жорнокуй Ю. М. Корпоративні конфлікти в акціонерних товариствах: цивільно-правовий аспект : монографія. Х. : Право, 2015. – 532 с.
17. Зеліско А. В. Правовий статус споживчих товариств : монографія. Івано-Франківськ : Сімик, 2011. 184.
18. Корпоративне управління : Навчальний посібник / [Довгань Л. Є., Пастухова В. В., Савчук Л. М.]. К. : Кондор, 2007. – 174 с.
19. Корпоративне управління: Навч. посіб. / А. Д. Чернявський, В. В. Кобржицький. – К.: МАУП, 2006. - 208 с.
20. Кравчук В. М. Корпоративне право. Науково-практичний коментар законодавства та судової практики. К.: Істина, 2008. 720 с.
21. Кучеренко І. М. Організаційно-правові форми юридичних осіб приватного права: монографія. К.: Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України ДП «Юридичне видавництво «Аста», 2004. 328 с.
22. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. / за відповід. ред. О. В. Дзери (кер. авт. кол.), Н. С. Кузнецової, В. В. Луця. К.: Юрінком Інтер, 2011. Т. 1. 2011. – 864 с.
23. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України / за ред. Є.О. Харитонова. Одеса : Алерта, 2010. 752 с.
24. Саракун І.Б. Здійснення корпоративних прав учасниками (засновниками) господарських товариств (цивільно-правовий аспект): монографія. К.: НДІ приватного права і підприємництва АПрН України, 2009. 156 с.

25. Спасибо-Фатеева І. В. Корпоративне управління: монографія / І. В. Спасибо-Фатеева, О. Р. Кібенко, В. І. Борисова; за ред. проф. І. В. Спасибо-Фатеевої. – Х.: Право, 2007. – 500 с.
26. Смітюх А. В. Корпоративне право України: практикум: навч. посіб. К. : Істина, 2011. 182 с.
27. Смітюх А. В. Корпоративне право у схемах: навч. посіб. К. : Істина, 2012. 244 с.
28. Суц О.П. Цивільні правовідносини з корпоративного інвестування: монографія. Х.: Право, 2017. 200 с.
29. Венедіктова І. В. Методологічні засади охоронюваних законом інтересів у приватному праві: монографія. Х. : Нове Слово, 2011. 260 с.
30. Здійснення та захист корпоративних прав в Україні (цивільно–правові аспекти) : Монографія / Луць В. В., Васильєва В. А., Калаур І. Р., Кашина О. В., Кобецька Н. Р., Саракун І. Б.; за заг. ред. В. В. Луця. Тернопіль : Підручники і посібники, 2007. – 320 с.
31. Охорона прав суб'єктів корпоративних відносин : монографія / Луць В. В., Васильєва В. А., Вінник О. М., Кобецька Н. Р., Калаур І. Р., Саракун І. Б. та ін.; за заг. ред. Луця В. В. – К., 2013. – 194 с.
32. Кот О. О. Здійснення та захист суб'єктивних цивільних прав: проблеми теорії та судової практики: монографія. К.: Алерта, 2017. 494 с.
33. Бігняк О.В. Цивільно-правовий захист корпоративних прав в Україні: дис. ... доктора юрид. наук. Одеса, 2018. 489 с.
34. Богуш М. К. Захист прав та інтересів суб'єктів корпоративних правовідносин: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2018. 240 с.
35. Богуш М. К. Альтернативна форма захисту суб'єктивних корпоративних прав та інтересів учасників корпоративних відносин. Юридична Україна. 2017. № 11–12. С. 38–47. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/urykr_2017_11-12_7 (дата звернення 09.04.2020).
36. Кологойда О. Щодо поняття та критеріїв корпоративного спору. Право України. 2019. №03. 23 с.
37. Кузнецова Н.С. Поняття, ознаки і класифікація корпоративних спорів. URL: <http://www.legalweekly.com.ua/article/?uid=133>
38. Ковалишин О. Р. Підвідомчість корпоративних спорів. Університетські наукові записки. 2010. № 1. С. 79-82.
39. Ковалишин О. Р. Корпоративний спір: характерні особливості та класифікація. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України. 2009. Вип. 21. С. 113-117. http://nbuv.gov.ua/UJRN/apvchzu_2009_21_17
40. Васильєва В. А. Корпоративні правочини: питання кваліфікації / В. А. Васильєва // Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України. Збірник наукових статей. Випуск 27. – Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2011. – С. 104 – 109.
41. Кологойда О. В. Корпоративний позов в акціонерних правовідносинах. Часопис Київського університету права. 2016. № 2. С. 152-158. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chkup_2016_2_36
42. Кучмієнко О. В. Способи попередження зловживання правом у корпоративних правовідносинах. Національний юридичний журнал теорія та практика. 2015. С. 94 – 99. URL: <http://www.jurnaluljuridic.in.ua/archive/2015/1/20.pdf>
43. Сліпенчук Н. А. Примусове виконання обов'язку в натурі як спосіб захисту корпоративних прав. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України. 2014. Вип. 34. С. 174-183. http://nbuv.gov.ua/UJRN/apvchzu_2014_34_21
44. Суд: учасник ТОВ може бути виключений з товариства за рішенням загальних зборів його учасників. Юридична газета Online. 2020. URL: <https://yur-gazeta.com/golovna/sud-uchasnik-tov-mozhe-buti-viklyucheni-y-z-tovaristva-za-rishennyam-zagalnih-zboriv-yogo-uchasnikiv.html>
45. Сліпенчук Н. А. Переведення прав та обов'язків покупця на акції (частки) товариства як спеціальний спосіб захисту переважних прав. 2017. URL: <https://if.arbitr.gov.ua/sud5010/pres-centr/publications/393746/>

46. Учасника не можна виключити з ТОВ за рішенням суду URL: https://jurliga.ligazakon.net/ua/news/192739_uchasnika-ne-mozhna-viklyuchiti-z-tov-za-rshennyam-sudu

47. Черненко О. А. Реалізація права на виплату дивідендів в Україні. Приватне право і підприємництво. 2019. Вип. 19. С. 168-171. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ppip_2019_19_37

48. Верховний суд України. Огляд за результатами вивчення судової практики розгляду господарськими судами справ щодо корпоративних спорів, корпоративних прав та цінних паперів. За період з 01.01.2018 по 30.11.2018. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/Oglyad_korpor_spori.pdf